

Representantforslag 24 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold, Laila Dāvøy og Knut Arild Hareide

Dokument 8:24 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold, Laila Dāvøy og Knut Arild Hareide om humanitære og helserelevante tiltak for papirløse migranter

Til Stortinget

Bakgrunn

Det oppholder seg til enhver tid mennesker i Norge som av ulike årsaker ikke har et regulært opphold. Organisasjoner som arbeider på innvandringsfeltet, har anslått at det kan oppholde seg mellom 5 000–10 000 mennesker i Norge som ikke har papirer på lovlig opphold. Statistisk sentralbyrå (SSB) har gitt et noe høyere estimat på 18 000 personer. I Europa lever flere millioner papirløse migranter. Ingen land er tjent med å ha en uregistrert befolkning, og det må gjøres et arbeid for å motvirke utviklingen av dette. Like fullt må det anerkjennes at denne gruppen finnes. Forslagsstillerne er kjent med at Røde Kors og Kirkens Bymisjon har åpnet en helsestasjon der papirløse migranter kan få behandling. Utover dette finnes ikke konkrete tiltak i Norge. Forslagsstillerne mener det er et prisverdig initiativ, men vil påpeke at det offentlige også har et ansvar og at den berørte gruppen ikke burde være avhengig av slike frivillige initiativ for å få den hjelpen de trenger. Kirkens Bymisjons rapport fra 2008, Papirløse migranter, påpeker at Norge er et av svært få vesteuropeiske land uten spesielle tiltak overfor denne gruppen.

Papirløse migranter

Det kan være ulike årsaker til at mennesker oppholder seg uten lovlig oppholdsgrunnlag i Norge. Det kan være mennesker som har fått visum eller opp-

holdstillatelse på falsk grunnlag, mennesker som har utløpt visum eller oppholdstillatelse, tidligere asylsøkere som har fått endelig avslag på sine søknader, og det kan være mennesker som har kommet til landet uten tillatelse som aldri har registrert seg hos myndighetene. Det antas at tidligere asylsøkere er den største gruppen av papirløse. Kvinner og barn utsatt for menneskehandel er også en del av gruppen papirløse. Yttergrensene til Europa blir stadig forsterket, det medfører at stadig flere personer tar seg over grensene med hjelp fra profesjonelle smuglere. Kripos mener at 80–90 pst. av asylsøkere kommer til Norge ved hjelp av smuglernettsverk. Noen nasjonaliteter går igjen i denne gruppen i Norge. Land som Afghanistan, Somalia, Irak og Sri Lanka er høyt representert. De er etablerte, store minoriteter i Norge, og er i tillegg land med konflikter. Statsløse mennesker, mennesker fra fattige og konfliktfylte afrikanske og asiatiske land, østeuropeere og mennesker fra Balkan er også representert i gruppen. Ellers i Europa kommer stadig flere personer fra tidligere Sovjetunionen, og det er grunn til å tro at denne tendensen har begynt å vise seg i Norge også. Felles for de papirløse personene er at de er en svært sårbar gruppe, både når det gjelder utnyttelse fra arbeidsgivere, smuglere og bakmenn. Papirløse migranter kan utsettes for vold og utnyttelse, men vil motvillig henvende seg til myndighetene i frykt for å bli oppdaget og arrestert.

Rett til helsehjelp

Papirløse migranter har generelt en dårlig fysisk helse. Mange av dem har alvorlige sykdommer og lidelser som tuberkulose, krigstraumer og en generelt svekket allmenntilstand, uten å få behandling. I dag har voksne papirløse migranter kun rett til øyeblikkelig eller akutt hjelp (pasientrettighetsloven § 1-2 og § 2-1). De som ikke er medlem av folketrygden, må

selv betale for helsetjenester. Det sier seg selv at det for en papirløs migrant er tilnærmet umulig å betale kostnaden for helsetjenestene. Dette faktum, i tillegg til redsel for å bli oppdaget og meldt til politiet, gjør at mange ikke kan eller våger å oppsøke hjelp. Det vil være helseøkonomisk lønnsomt å gi utvidet rett til helsehjelp for denne gruppen slik at de kan få hjelp på et tidligere tidspunkt i et eventuelt sykdomsforløp. Dette fordi de likevel har rett til denne hjelpen når sykdommen har eskalert og blitt akutt, og dermed har blitt mer kostbar å behandle. I dag praktiseres det ulikt fra lege til lege hva som blir vurdert som akutt, og det kan derfor være tilfeldig hvem som blir hjulpet gjennom det primære helseapparatet.

Forslagsstillerne viser til brevet av 20. oktober 2009 som Kirkens Bymisjon, Den norske legeförening og Røde Kors har sendt til Helse- og omsorgsdepartementet med forslag som kan vurderes for å bedre på situasjonen til papirløse migranter. Det foreslås at prioriteringsforskriften endres slik at personer uten lovlig opphold får rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, at det sørges for at finan-

siering av øyeblikkelig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten til personer uten lovlig opphold blir sikret, at det sikres at leger får refundert utgifter knyttet til både øyeblikkelig og nødvendig helsehjelp for personer uten lovlig opphold, og at det blir foretatt de nødvendige endringer slik at det i sosialtjenesteloven åpnes for å yte økonomisk stønad til personer uten lovlig opphold for utgifter knyttet til akutt og nødvendig helsehjelp.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag til humanitære og helserelaterte tiltak som kan bedre situasjonen til papirløse migranter som oppholder seg i Norge.

Oslo, 19. november 2009